

Županijsko stručno vijeće osnovnoškolskih knjižničara Zagrebačke županije

OŠ Nikole Hribara, Velika Gorica, 12. siječnja 2018.

Školska knjižnica:
pogled unazad - korak unaprijed

IVAN KLASNIĆ, OŠ JOSIPA ZORIĆA – DUGO SELO

Izlaganje

1. Sekcija HKD-a za osnovnoškolske i srednjoškolske knjižnice:
pregled glavnih tema u 7 godina djelovanja
2. Virovitica: 8. okrugli stol za školske knjižnice, 5. listopada 2017.
predavanja i primjeri dobre prakse
3. Nacionalna strategija za poticanje čitanja za razdoblje 2017. – 2022.
naglasci i značaj dokumenta za struku školskog knjižničarstva

1. Sekcija HKD-a za školske knjižnice: pregled rada u 7 godina djelovanja

- listopad 2009. U Bjelovaru organiziran okrugli stol po nazivom „Školska knjižnica u procijepu između pravilnika i stvarnosti”
tema: aktualni problemi i izazovi (s kojima se i danas susrećemo)
- svibanj 2011. U Osijeku (PŠŠK) zajednički okrugli stol Sekcije za školske knjižnice i HUŠK-a na temu javnog zagovaranja uloge školskih knjižnica i partnerskih odnosa među udrugama.

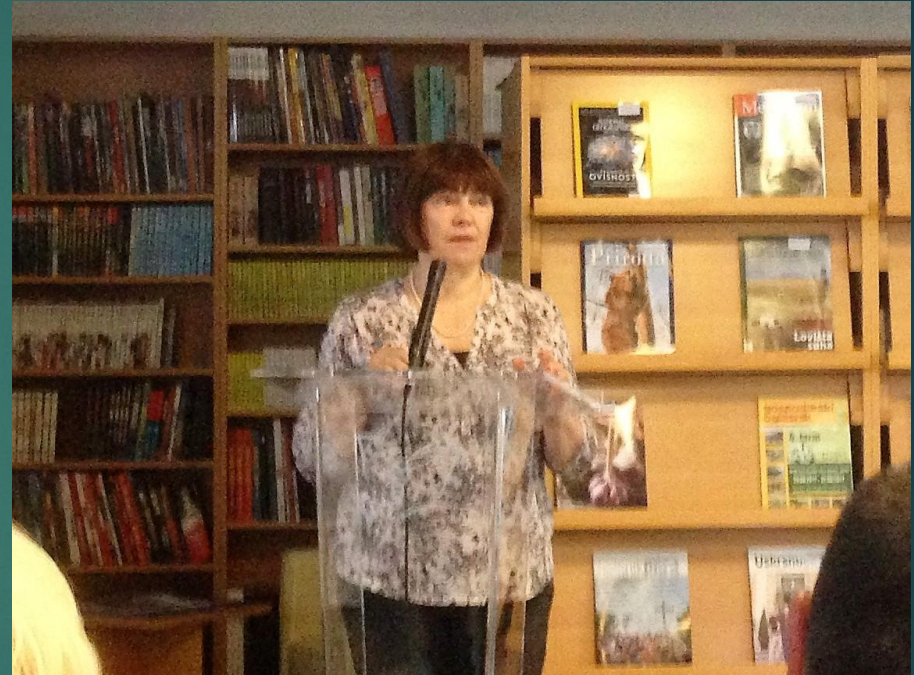
-
- listopad 2011. Bjelovar, **2. okrugli stol** za školske knjižnice na temu „EU fondovi i školske knjižnice”. Mobilnost kao model stručnog usavršavanja, primjeri kako do EU sredstava, predstavljanje Comeniusa i eTwinninga.
 - lipanj 2012. Daruvar, **3. okrugli stol** na temu „Škole u multikulturalnom okruženju”. Važnost dijaloga, poticanje čitanja na materinjem jeziku.
 - listopad 2013. Sisak, **4. okrugli stol** na temu „Uloga masovnih medija u odgoju djece i mladih”. Vrednovanje informacija na internetu, cyberbullying, poticanje medijske pismenosti, medijska pismenost kao izborni predmet ili program?

-
- listopad 2014. Ivanec, **5. okrugli stol** „Obrazovna uloga knjižnice”
uloga knjižnice u razvoju temeljnih kompetencija učenika, programi razvoja medijske pismenosti, obrazovni modeli u Republici Sloveniji.
 - listopad 2015. Karlovac, **6. okrugli stol** „Uh, ta lektira: čitajmo da (p)ostanemo suvremeni”. Smisao lektire danas, korištenje e-Lektira, osiguranje namjenskog financiranja školskih knjižnica.
 - listopad 2016. Krapina, **7. okrugli stol** „Školska knjižnica + darovitost = darovitost²”
nesrazmjer u zastupljenosti programa za darovite i učenike s poteškoćama

8. okrugli stol za školske knjižnice, 5. listopada 2017.

▶ prof. dr. sc. Tatjana
Aparac Jelušić

„Doprinosi školskih
knjižničara u provedbi
Strategije hrvatskog
knjižničarstva”

Izlaganje

- ▶ Ukazati na ulogu i potencijale školskih knjižnica u provedbi Strategije hrvatskog knjižničarstva (2018.- 2022.).
- ▶ Ukazati na vezne elemente s Nacionalnom strategijom poticanja čitanja.
- ▶ Ukazati na moguće doprinose školskih knjižničara.

SWOT - slabosti

- ▶ Neodgovarajući nastavni programi i popisi školske lektire koji ne pogoduju razvoju čitalačke pismenosti i sklonosti čitanju.
- ▶ Nedovoljna zastupljenost nastavnih metoda usmjerenih na učenika kojima se potiče čitanje i sklonost čitanju.
- ▶ Nedovoljna osviještenost učitelja i nastavnika o tome da čitanje nije samo predmet nastave hrvatskog jezika.
- ▶ Nedovoljan broj novih naslova u školskim knjižnicama.

SWOT - prilike

- ▶ Nova Strategija odgoja i obrazovanja, znanosti i tehnologije koja uključuje kurikularnu reformu.
- ▶ Mogućnost poticanja čitanja u svim predmetima, a ne samo unutar predmeta hrvatskoga jezika.
- ▶ Mentoriranje nastavnika koje omogućuje transfer znanja i vještina potrebnih u poticanju čitanja.
- ▶ Provođenje kampanje poticanja čitanja u kojoj sudjeluju poznate osobe.
- ▶ Podrška MK, umjetničke scene i nevladinih organizacija.
- ▶ Spremnost medija da podrže aktivnosti poticanja čitanja.
- ▶ Vrednovanje čitalačkih programa i, sukladno tomu, mogućnost napredovanja u struci.

Nedovoljna potpora (dokumenti)

1. Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije (2014.)

2. Strateški plan Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta 2015. – 2017.

- ne spominju poticanje čitanja kao izravnu mjeru ostvarivanja razvoja u sektoru obrazovanja i znanosti.

3. Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije (2014.)

- moguće je implicitno tumačiti mjere poticanja e-učenja, planiranu reformu kurikuluma (kao okvire kroz koje se mogu promatrati i aktivnosti poticanja čitanja, koji su dio ostvarivanja navedene Strategije.

Trenutno stanje

- ▶ na sjednici HKV-a u rujnu 2017. prihvaćen **Prijedlog akcijskog plana**
 - ▶ sadrži i financijske pokazatelje
 - ▶ vremenske rokove i izvoditelje/odgovorne
- ▶ objedinjen dokument (Prijedlog Strategije i Prijedlog akcijskog plana) u iščekivanju predstavljanja ministrici i njezinom timu te predstavnicima MZO-a
- ▶ koordinacija s RS za Prijedlog Zakona o knjižničnoj djelatnosti i knjižnicama

Vizija

▶ suvremeno (školsko) knjižničarstvo

- integrirano u globalni informacijski sustav
- promicatelj znanja kroz klasične i digitalne izvore
- partner u ekonomskom, obrazovnom, znanstvenom i kulturnom razvoju društva.

više na poveznici:

<https://esavjetovanja.gov.hr/ECon/MainScreen?entityId=1850>

8. okrugli stol za šolske knjižnice, 5. listopada 2017.

- ▶ Frida Biščan,
knjižničarska
savjetnica, NSK
„Školske knjižnice
danas: stanje i
perspektiva”

Stanje u knjižničarstvu

- ▶ Zakon o knjižnicama (1997.)
- ▶ Pravilnik o matičnoj djelatnosti knjižnica u Republici Hrvatskoj (2001.)

Prijedlog Zakona o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti

Knjižnična statistika – čl. 10.

- ▶ Knjižnice su obvezne prikupljati i objavljivati statističke podatke o svom poslovanju sukladno važećim propisima koji reguliraju područje statističkog praćenja djelatnosti i odredbama ovog Zakona.
- ▶ Statistički podaci prikupljaju se i godišnje putem jedinstvenog elektroničkog sustava za prikupljanje, obradu, izvještavanje i arhiviranje podataka pri Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu.
- ▶ Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, na temelju prikupljenih podataka, izrađuje i objavljuje analizu stanja knjižnica u Republici Hrvatskoj.

Poduzeti koraci

- ▶ Sustav jedinstvenog elektroničkog prikupljanja statističkih podataka o poslovanju knjižnica
 - ▶ osuvremenjivanje načina prikupljanja statističkih podataka, njihove obrade, arhiviranja, prikaza i dostupnosti
 - ▶ stvaranje jedinstvene baze podataka za sve vrste knjižnica
 - ▶ izrada analiza stanja knjižnica

Odaberite knjižnicu:

Naziv knjižnice:

Opći podaci knjižnice

Izvori, pristup, oprema

Korištenje

Učinkovitost

Mogućnosti i razvoj

Pokazatelji uspješnosti

Impresum

Upute za ispunjavanje

Vrsta knjižnice: OIB: Naziv matične ustanove: Telefon: Faks: Mrežna adresa: Mjesto: Županija: Godina osnivanja:

Ime i prezime :

Odgovorna osoba za knjižnicu*

Elektronska pošta:

Odgovorna osoba za podatke***Voditelj-ica matične službe***

Korisnik: fbiscan

Upute za ispunjavanje

Rezultati

Baza Sustava:

- ▶ Knjižnice osnovnih škola - 885
- ▶ Knjižnice srednjih škola - 380

Ukupno: 1265

Knjižnice koje nisu dostavile podatke:

- ▶ Knjižnice osnovnih škola – 40 (4%)
- ▶ Knjižnice srednjih škola - 43 (11%)

Ukupno: 83

Standard za školske knjižnice

- ▶ Prosjek do 60m² - 5 županija
- ▶ Prosjek iznad 60m² - 16 županija
- ▶ Postotak:
 - ▶ do 50% - 11 županija
 - ▶ iznad 50% - 9 županija
- ▶ Prostor ne zadovoljava minimum standarda - **577 knjižnica**

RB	ŽUPANIJA	BROJ ŠKOLA	BP	PROSTOR U M ²	PROSJEK	ISPOD STANDARDA	POSTOTAK
1	BJELOVARSKO-BILOGORSKA	40	1	2778	71	16	40%
2	BRODSKO-POSAVSKA	44		3071	70	19	43
3	DUBROVAČKO-NERETVANSKA	45	3	2006	49	29	64
4	GRAD ZAGREB	196	47	11 982	68	63	32
5	ISTARSKA	68	15	3751	70	36	53
6	KARLOVAČKA	41	1	2163	53	27	66
7	KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKA	33		2083	63	13	39
8	KRAPINSKO-ZAGORSKA	42	1	2515	61	21	50
9	LIČKO-SENJSKA	20		1181	59	11	55
10	MEĐIMURSKA	38		2147	56	20	53
11	OSJEČKO-BARANJSKA	99	10	5902	65	56	57
12	POŽEŠKO-SLAVONSKA	22		1473	79	12	55
13	PRIMORSKO-GORANSKA	91	1	6836	77	34	37
14	SISAČKO-MOSLAVAČKA	48	4	2954	67	21	44
15	SPLITSKO-DALMATINSKA	138	15	7515	61	70	51
16	ŠIBENSKO-KNINSKA	34		2599	81	9	26
17	VARAŽDINSKA	53		3704	70	20	38
18	VIROVITIČKO-PODRAVSKA	27	2	2541	101	6	22
19	VUKOVARSKO-SRIJEMSKA	70		3952	56	40	57
20	ZADARSKA	57	2	3435	62	32	56
21	ZAGREBAČKA	62	6	3832	70	22	35

8. okrugli stol za školske knjižnice, 5. listopada 2017.

- ▶ Mira Zovko, prof., viša stručna savjetnica za školske knjižnice, MZO

„Školske knjižnice danas: stanje i perspektiva”

Uloga MZO-a

- ▶ **Osiguravanje uvjeta** za formiranje obrazovanih, kompetentnih, samopouzdatih, poduzetnih i odgovornih pojedinaca te kvalitetan i dostupan sustav cjeloživotnog obrazovanja.
- ▶ **Suvremena školska knjižnica** kao intelektualno, informacijsko i komunikacijsko središte škole.

Financiranje

za 2017. godinu i projekcije za 2018. i 2019.

Osnovnoškolske knjižnice

- ▶ 2017. – 2.200.000
- ▶ 2018. – 3.200.000
- ▶ 2019. – 4.200.000

Srednjoškolske knjižnice

- ▶ 2017. – 1.200.000
- ▶ 2018. – 2.200.000
- ▶ 2019. – 3.200.000

8. okrugli stol za školske knjižnice, 5. listopada 2017.

- ▶ Robert Posavec, COO Čakovec i Draženka Stančić, OŠ Ivana Kukuljevića Sakcinskog, Ivanec

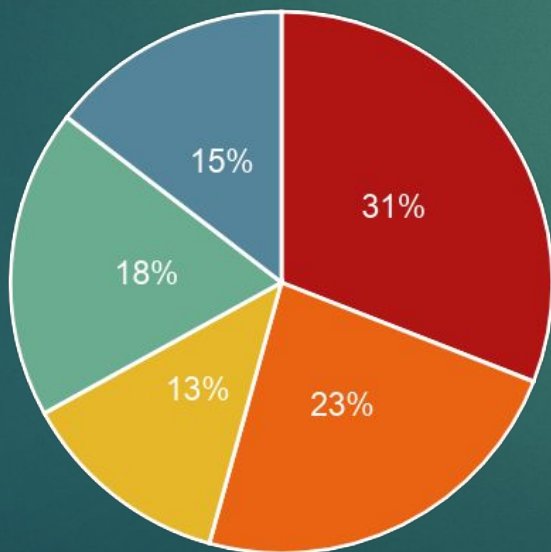
„Komunikacija školskog knjižničara i kako ju sami vidimo”

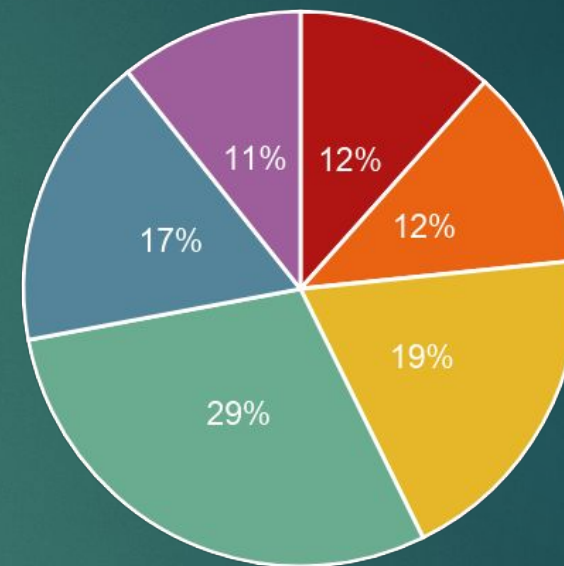
Rezultati istraživanja

Razlozi slabije vidljivosti struke

- Nedovoljna briga oba Ministarstva
- Nedovoljna vidljivost potencijala struke
- Nezadovoljavajući rad na vidljivosti vlastite školske knjižnice
- Nezadovoljavajući rad udruga koje predstavljaju struku
- Nedovoljno zalaganje sindikata

Razlozi slabije vidljivosti naše školske knjižnice

- Nezainteresiranost lokalne zajednice i roditelja
- Nerazumijevanje ravnatelja
- Nedostatak znanja i vještina za zagovaranje interesa knjižnice
- Izostanak planskih sredstava osnivača i Ministarstava za školske knjižnice
- Nepostojanje fizičkih uvjeta za provedbu većeg obima aktivnosti u knjižnici
- Nerazumijevanje kolega u kolektivu

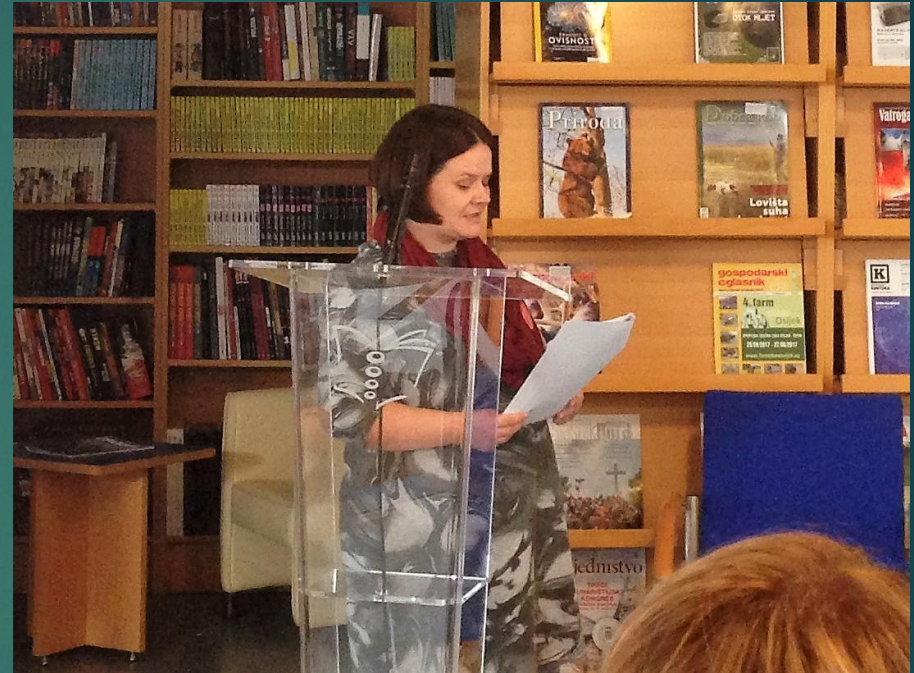
Izazovi i mogućnosti

- ▶ Knjižničari nisu zadovoljni vidljivošću struke jer prepoznaju razloge i posljedice njene nedovoljne vidljivosti.
- ▶ Koriste tehnike i alate OsJ u svom radu uglavnom reaktivno, tj. neplanski.
- ▶ Djelomično su upoznati s mogućnostima OsJ, ukazuju potrebu edukacije na tom području i za sebe i za školu.
- ▶ Često su zaduženi za odnose s medijima i upravljanje web sadržajima škole.
- ▶ Istraživanje im je poslužilo i za promišljanje rada s aspekta OsJ.

8. okrugli stol za školske knjižnice, 5. listopada 2017.

- ▶ Đurđica Krčmar Zalar, OŠ Franje Viktora Šignjara, Virje

„Franjo Fancev u hrvatskim temeljima knjižničarstva kao profesije i struke”

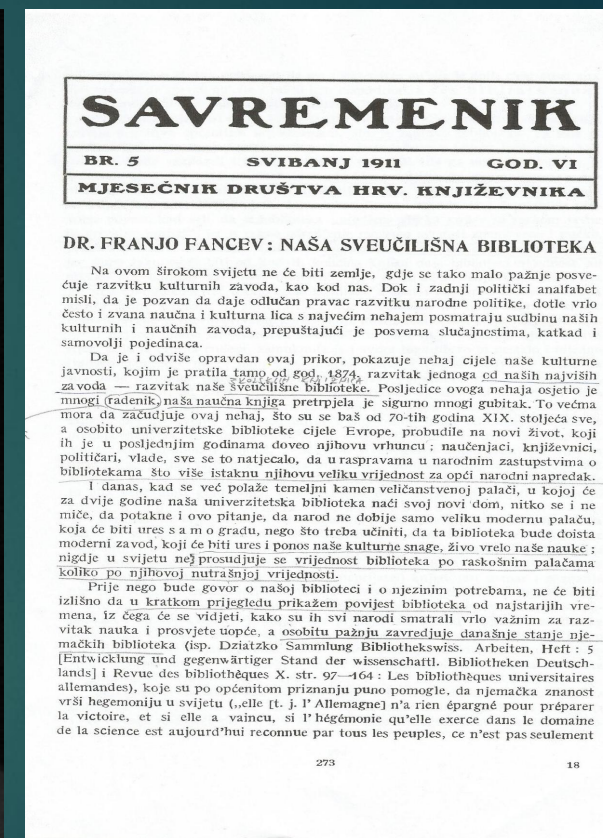
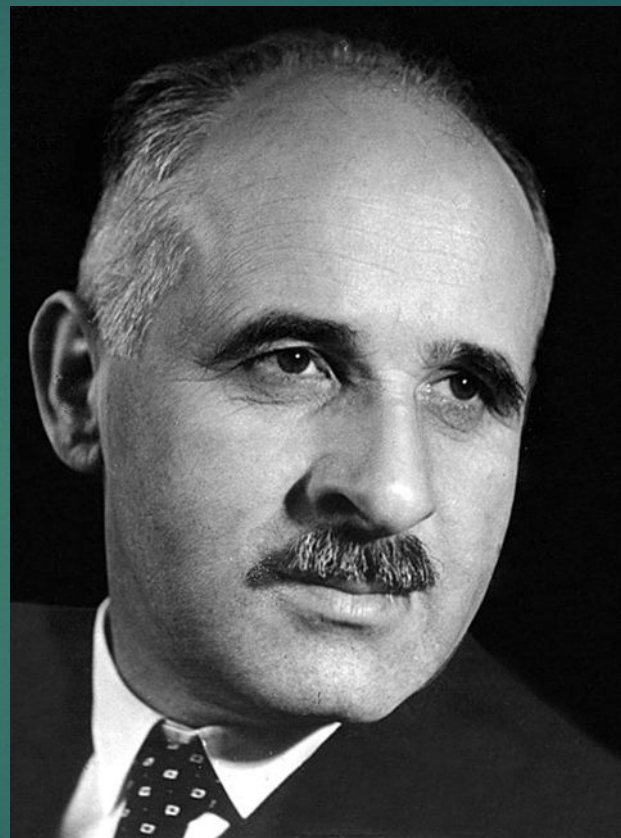

Franjo Fancev, 1882. – 1943.

- ▶ ravnatelj Sveučilišne knjižnice od 1919. do 1927.
- ▶ filolog, povjesničar književnosti, profesor starije hrvatske književnosti
- ▶ nezadovoljan zatečenim stanjem pokreće modernizaciju Knjižnice

- značenje knjižnice u društvu, obrazovanje osoblja, uređenje kataloga, usustavljanje nabave, status knjižničara u društvu

„Naša sveučilišna biblioteka”

8. okrugli stol za školske knjižnice, 5. listopada 2017.

- ▶ Ljiljana Vugrinec, knjižničarska savjetnica, Knjižnica i čitaonica „Fran Galović”, Koprivnica

„Školske knjižnice u
Koprivničko-križevačkoj županiji”

Matična djelatnost, problemi i
perspektive županijskih osnovnih škola.

8. okrugli stol za školske knjižnice, 5. listopada 2017.

- ▶ Ilija Pejić, knjižničarski savjetnik,
Narodna knjižnica „Petar Preradović”,
Bjelovar

„Modeli sufinanciranja nabave u školskim knjižnicama Bjelovarsko-bilogorske županije”

Analiza stanja u županijskim knjižnicama,
potreba jedinstvenog modela
financiranja nabave u suradnji županija i
nadležnih ministarstava.

8. okrugli stol za školske knjižnice, 5. listopada 2017.

- ▶ Denis Vincek, novinar i dipl.knjižničar,
OŠ Ante Kovačića, Zlatar

„Čitajmo zajedno – čitajmo naglas:
zaboravljene knjige”

Predstavljanje projekta, nedostatak
sustavne potpore projektima, uloga
knjižničarskih udruga u promicanju ovog i
sličnih projekata.

8. okrugli stol za školske knjižnice, 5. listopada 2017.

- ▶ Dejana Bedeković, prof. i dipl. knjižničarka, IV. OŠ Bjelovar

„Knjižničar učitelj – suradnik u nastavi”

Iskustva knjižničara kao učitelja u poučavanju nastavnih sadržaja i uspješnog rada na stručno-knjižničarskim poslovima.

8. okrugli stol za šolske knjižnice, 5. listopada 2017.

- ▶ Mira Matan, prof. i dipl. knjižničarka,
Ugostiteljska škola Opatija
„Čitanje s ekrana vs. knjige”

Prednosti elektroničkih čitača spram
tiskane knjige, nedostaci i mogućnosti
opremanja školskih knjižnica.

Nacionalna strategija poticanja čitanja za razdoblje 2017. – 2022.

- ▶ Uvodni dio dokumenta – povijesni dio
- ▶ 2012. Inicijativa osnivanja međusektorskog tijela za poticanje čitanja
- ▶ 2014. Povjerenstvo za izradu Nacionalne strategije
- ▶ 6 skupina (predškolska dob, škola, institucije i knjižnice, izdavači i čitatelji, domaći autori, e-knjige)

Analiza stanja

- ▶ Rezultati PISA istraživanja (2006., 2009., 2012. i 2015.) ispod prosjeka.
- ▶ 2015. objavljeno 1273 naslova na milijun stanovnika (manjak novca).
- ▶ 2016. izdano je 26% manje naslova nego 2012.
- ▶ „Istraživanje informacijskih potreba i čitateljskih interesa građana Hrvatske, 2011.” 38 % učenika čita samo što mora, 35 od 128 programa za poticanje čitanja nije u izravnoj vezi s poticanjem čitanja.
- ▶ 2015. postotak upisanih u narodne knjižnice je 12,3
- ▶ 2011. PIRLS istraživanje pokazalo bolje rezultate (čitalačke sposobnosti djece 10. god.)
- ▶ 2014. evidentirano 844 programa za poticanje čitanja (narodne i školske knjižnice)

SWOT analiza (6. skupina)

snage

slabosti

škola	škola
<ul style="list-style-type: none">- u odgojno-obrazovnom procesu postoji značajan broj kreativnih pojedinaca (učitelji, nastavnici, stručni suradnici, knjižničari, roditelji/skrbnici)- postoje i razvijaju se umjetničko-edukacijski projekti- postoji učenički interes za istraživački, kritički i kreativni rad putem čitalačkih praksa- postoje časopisi za poticanje samostalnog čitanja djece ili čitanja djeci, čime se razvijaju čitanje, govorenje, pisanje, slušanje	<ul style="list-style-type: none">- neodgovarajući nastavni programi i popisi školske lektire koji ne pogoduju razvoju čitalačke pismenosti i sklonosti čitanju- nedovoljna zastupljenost nastavnih metoda usmjerenih na učenika kojima se potiče čitanje i sklonost čitanju- nedovoljna osviještenost učitelja i nastavnika o tome da čitanje nije samo predmet nastave hrvatskog jezika- nedovoljan broj novih naslova u školskim knjižnicama

SWOT analiza

prilike

prijetnje

škola

- nova Strategija odgoja i obrazovanja, znanosti i tehnologije koja uključuje kurikularnu reformu
- mogućnost poticanja čitanja u svim predmetima, a ne samo unutar predmeta hrvatskoga jezika
- mentoriranje nastavnika koje omogućuje transfer znanja i vještina potrebnih u poticanju čitanja
- provođenje kampanje poticanja čitanja u kojoj sudjeluju poznate osobe
- podrška Ministarstva kulture, umjetničke scene i nevladinih organizacija
- spremnost medija da podrže aktivnosti poticanja čitanja
- vrednovanje čitalačkih programa i, sukladno tomu, mogućnost napredovanja u struci

škola

- nedovoljno iskorištene mogućnosti suradnje između institucija koje potiču kreativno, kritičko i kvalitetno čitanje i MZO-a

Vizija

- ▶ „Hrvatsko društvo razumije ulogu čitanja u razvoju pojedinca i društva te specifičnost čitanja u određenoj životnoj dobi, u skladu s tim konkretno djeluje i prihvaća odgovornost za poticanje čitanja i samo čitanje.”
- ▶ „Čitajmo da ne ostanemo bez riječi”

Strateški ciljevi

- ▶ Uspostavljanje učinkovitog društvenog okvira za podršku čitanju.
- ▶ Razvoj čitalačke pismenosti i poticanje čitatelja na aktivno i kritičko čitanje.
- ▶ Povećanje dostupnosti knjiga i drugih čitalačkih materijala.
- ▶ Strateški ciljevi realizirat će se kroz 15 specifičnih ciljeva i 42 mjere.

STRATEŠKI CILJEVI	SPECIFIČNI CILJEVI	MJERE
1. USPOSTAVITI UČINKOVIT DRUŠTVENI OKVIR ZA PODRŠKU ČITANJU	1.1. osigurati uvjete za provedbu i praćenje Strategije i evaluaciju njezinih učinaka	1.1.1. osnovati radnu skupinu na razini MK-a i MZO-a koja prati provedbu Strategije poticanja čitanja (koordinacija aktivnosti, praćenje provedbe i evaluacija učinaka) 1.1.2. osigurati proračunska sredstva I sredstva ESF–OPULJP za provođenje Strategije 1.1.3. osigurati podršku pojedincima, institucijama i organizacijama u prijavljivanju projekata za koje se traži financiranje iz EU fondova I drugih raspoloživih izvora
	1.2. osigurati znanstvena istraživanja koja će rezultirati spoznajama važnim za poticanje čitanja	1.2.1. potaknuti i podržati znanstvenu zajednicu u provođenju interdisciplinarnih istraživanja o čitanju 1.2.2. pridonijeti umrežavanju znanstvenika i institucija

Završni dio Strategije

Usklađenost s drugim dokumentima RH-a

Strategija kulturnog razvitka Republike Hrvatske, 2001.

Strateški plan Ministarstva kulture u 2016. – 2018.

Nacionalna strategija izjednačavanja mogućnosti osoba s invaliditetom 2017. – 2020.

- ▶ Plan financiranja (specifičnih ciljeva i potrebnih mjera)

Specifični cilj	Mjera	Nadležnost	Provedba/nositelj	Vremenska dinamika/rok	Pokazatelji rezultata	Izvori financiranja
1.3. Uspostaviti sustav za distribuciju informacija	1.3.1. Postaviti internetski portal na kojem se objavljuju informacije o čitanju i programima poticanja čitanja, različitim čitalačkim praksama, istraživanjima čitanja, primjerima dobre prakse i provedbi Strategije	MK	MK i sudionici u provedbi Strategije koji osiguravaju podatke i primjere prakse	6 mjeseci od formalnog prihvatanja Strategije (ili od početka provedbe Strategije)	Mrežna stranica s osiguranom administracijom, sadržaji na mrežnoj stranici	državni proračun na pozicijama MK
	1.3.2. Osigurati sredstva za prostore na sajmovima i ostalim događanjima na kojima se predstavljaju programi poticanja čitanja i promovira čitanje	MK, MZO	Organizatori sajmova i manifestacija u području predstavljanja knjižne produkcije	Kontinuirano tijekom provedbe Strategije	Broj programa promidžbe čitanja na sajmovima i manifestacijama te broj sudionika	Sredstva nositelja

Hvala na pažnji!